

‘Er mag zelfs geen zandkorrel meer zichtbaar zijn na de spoelbeurt’

Bomen spoelen is een specialisme, zeker door de toegenomen vraag vanuit volumemarkt China

Bomen die naar landen buiten de EU worden geëxporteerd, moeten worden ‘gespoeld’: ze krijgen een grondige wasbeurt met water om ze te ontdoen van grond en zand, waarin ziektes, schadelijke organismes, eitjes en ongewenste bacteriën kunnen zitten. Spoeler Ruud Warmerdam en exportdienstverlener Rinus Biemans vertellen wat erbij komt kijken.

Auteur: Santi Raats

Vanaf de jaren vijftig werden vooral bloembollen en vaste planten gespoeld, ontsmet met warm water en gedroogd, omdat de vraag daarnaar vanuit de VS toenam en de fytosanitaire eisen strenger werden. Het afspoelen oftewel wassen van de bloembollen en vaste planten is sindsdien vereist om ze te ontdoen van zand, dat virussen en schadelijke bacteriën en organismen zoals

aaltjes en luis kan bevatten. Omdat met name bloembollen altijd op grote schaal geëxporteerd zijn, hebben twee spoelbedrijven in Nederland zich gespecialiseerd in het spoelen van bloembollen en vaste planten: Warmerdam Spoelbedrijf in Noordwijkerhout en A. Helmus in Sassenheim. Door de jaren heen werden vanuit Nederland met regelmaat partijen laan- en fruitbomen naar over-

zeese gebieden verhandeld, waarvoor ook gold dat ze gespoeld moesten worden. Maar pas de afgelopen paar jaar is de vraag naar laan- en fruitbomen fors toegenomen, met name vanuit volumemarkt China. Voor het spoelen van dergelijke grote bomenpartijen zijn professionele bomenspoelbedrijven nodig. In Nederland zijn Warmerdam Spoelbedrijf in Noordwijkerhout,

6 min. leestijd

ACHTERGROND

maar ook Green Inter Trade Export Services in Teteringen ingericht op het spoelen van fruit- en laanbomen in alle vormen en maten.

Bomenspoelers

Rinus en zijn zus Anneke Biemans hebben een boomkwekerij van 7 hectare met een gevarieerd sortiment. Hun tweede bedrijf, Green Inter Trade Export Services, legt zich toe op exportdienstverlening. De ketenservice begint bij het spoelen van de producten met als bestemming landen buiten de EU, van aardbeienplanten tot en met grote laanbomen. Het bedrijf zorgt er daarna voor dat de producten in een goede conditie arriveren in het land van bestemming. Het bedrijf, met een binnenruimte van 1500 m² en een koelhal van 3000 m², heeft in zijn spoelhal een productiecapaciteit van een tot twee containers per dag (er gaan zo'n 10 duizend fruitbomen in een container of duizend laanbomen). Naast het fytosanitaire certificaat, waarmee wordt bewezen dat het product geëxporteerd mag worden, verzorgt het bedrijf de exportpapieren en maakt het zowel zee- als luchtvracht gereed. Indien gewenst kan een boomkweker of exporteur een transportverzekering van Lloyds afsluiten, waarmee hij zich kan indekken tegen afwijzing van de vracht in het land van bestemming. In het geval van bijzondere eisen of speciale naamstellingen helpt Green Inter Trade Export Services ook met het rondbreien van de importvergunning, wanneer die door de importeur in het land van bestemming wordt aangevraagd bij het ministerie van Landbouw.

Ruud Warmerdam heeft het bedrijf van zijn vader overgenomen. Warmerdam Spoelbedrijf is van oorsprong een bollenspoelbedrijf, dat inmiddels

Heesters, fruitbomen, kleine laanbomen en onderstammen passen in de spoelmachines, maar bomen vanaf maat 8-10 worden handmatig schoongespoeld in een grote wasstraat.

ook alle soorten en maten planten, heesters en bomen spoelt die voor overzeese export de deur uitgaan, maar ook lege kratten uit de agrarische en foodsector. Het bedrijf beslaat een oppervlakte van maar liefst 10 duizend vierkante meter, waarop zich acht spoelmachines bevinden. Naast het spoelen en ontsmetten van bollen, heesters en bomen, verzorgt het bedrijf na keuring van Naktuinbouw het fytosanitaire certificaat.

Warmerdam wil zich blijven profileren als spoelbedrijf. 'Spoelen is een specialisme. Een schoenmaker kan beter bij zijn leest blijven om datgene waar hij goed in is, goed te blijven doen', antwoordt hij op de vraag of hij zich in de toekomst ook op export wil gaan toeleveren.

Spoelproces

Warmerdam en Biemans leggen uit hoe het spoelen in zijn werk gaat. 'Heesters, laanbomen en met name fruitbomen zetten we eerst in de voorweek', begint Biemans. 'Dat voorspoelen gebeurt door de producten in kooien onder een meterslange stortdouche te zetten. De hoeveelheid water en de druk worden aangepast aan het product.'

Warmerdam legt uit: 'Met name harde klei wordt door het voorweken verzacht, waardoor het later makkelijker af te spoelen is. Droge klei is keihard en die zou je bij het spoelen stuk moeten spuiten, waarmee je het product zeker zou beschadigen. Het is bij voorspoelen van belang dat er wel heel veel water wordt gebruikt, maar dat de druk niet te hoog is, aangezien je daarmee het product kunt beschadigen.'

Schoonspoelen van de wortels.

De bomen moeten brandschoon zijn.

Naktuinbouw komt na het spoelen de producten keuren; in het geval van bloembollen is dat de Bloembollenkeuringsdienst (BKD).

Na het voorspoelen worden de producten bij zowel Warmerdam als Biemans op een lopende band gelegd, die ze door een spoelmachine voert. 'In de spoelmachine worden de producten van alle kanten besproeid met volle ladingen water; bij ons is dat 1,5 miljoen liter per uur. Dat gebeurt soms meerdere keren, net zolang totdat de producten brandschoon zijn', aldus Warmerdam. Heesters, fruitbomen, kleine laanbomen en onderstammen passen in de spoelmachines, maar bomen vanaf maat 8-10 gaan bij beide bedrijven door een grote wasstraat. De bomen worden, gestapeld op pallets, met een heftruck de wasstraat ingereiden, of ze staan tegen de wand. In de wasstraat worden de bomen handmatig gespoeld met een slang waaruit een zeer grote hoeveelheid water komt. Omdat het spoelen van grote bomen handwerk is, is het een arbeidsintensieve klus. Biemans heeft voor heel grote bomen XL-pallets ontworpen, zodat ze makkelijker te hanteren zijn. Ook Warmerdam heeft de inrichting van de wasstraat naar aanleiding van voortschrijdende inzichten aangepast, zodat het spoelen van de grotere bomen zo efficiënt mogelijk kan plaatsvinden.

Hergebruik water en zand

Volgens de Nederlandse wetgeving mag het spoelwater het bedrijf niet verlaten. 'We maken gebruik van een waterreservoir van 15.000 kubemeter en waterreinigingsinstallaties', vertelt Warmerdam. 'Ons spoelwater wordt dus constant opnieuw gebruikt. Aangezien elk product wat water met zich meeneemt, wordt de watervoorraad aangevuld met regenwater of met bronwater.' Biemans recyclet naast het water ook het zand dat wordt uitgespoeld: dat wordt gebruikt in de boomkwekerij.

Keuring

Er mag letterlijk geen zandkorrel meer te zien zijn op de producten na het spoelproces. Keuringsinstituut Naktuinbouw komt inspecteren of de producten werkelijk schoon zijn. Wanneer bloembollen worden gewassen, komt de Bloembollenkeuringsdienst (BKD) op inspectie voor keuring.

Overigens, sommige vaste planten en bloembollen krijgen bij spoelbedrijven ter ontsmetting een warmtebehandeling, wat ook wel 'koken' wordt genoemd, hoewel de watertemperatuur in werkelijkheid nooit het kookpunt bereikt (gemiddeld zo'n 43,5 graden Celsius gedurende een uur). Men laat de planten of bloembollen in opgestapelde kratten in een bad oftewel 'kookketel' zakken, bij uiteenlopende temperaturen en gedurende verschillende tijdschikkingen. Na het spoelen en 'koken' worden de bloembollen gedroogd. Bomen en heesters daarentegen krijgen nooit een warmwaterbehandeling en worden evenmin na het

Ruud Warmerdam in een kookketel, waarin bloembollen ter ontsmetting een warmtebehandeling kunnen krijgen.

spoelen gedroogd; ze zouden daardoor beschadigen.

Klaarmaken voor export

Bij een grote partij zijn er na het spoelen minstens zo veel medewerkers nodig om de bomen of heesters klaar te maken voor de export. Als een land daarom vraagt, moeten er soms knipwerkzaamheden worden verricht, bijvoorbeeld om aaltjes, die zichtbaar zijn als knobbeltjes, van de wortel af te knippen. Ook moeten uitstekende wortels, mits ze niet te dik zijn, worden afgeknipt tijdens het sorteren. Pas daarna worden de bomen gebonden, behandeld met een gewasbeschermingsmiddel, verpakt en ingeladen in de container.

Volumemarkt

Boomkwekers, vooral fruitboomkwekers, willen kleine partijen voor overzeese bestemmingen nog weleens zelf wassen. Ook komt het voor dat boomkwekers het spoelen van bomen uitbesteden en deze na het wassen bij het spoelbedrijf oppikken. Daarna zetten de boomkwekers de bomen zelf op transport. 'Dat is prima te doen in het geval van kleine partijen', aldus Warmerdam. 'Maar het spoelen van grote partijen vereist een speciaal ingerichte ruimte en specialistische kennis.' Biemans is het daarmee eens.

Warmerdam doelt daarmee op de reuzenorders die Nederlandse boomkwekers sinds twee à drie jaar binnenhalen, met name uit China. Nederland exporteerde voorheen al bomen en planten naar China, maar niet op een dergelijke grote schaal. Warmerdam legt uit: 'Voor de economische crisis

Rinus Biemans

Na het spoelen worden de bomen gereedgemaakt voor de export: ze worden gebonden, behandeld met een gewasbeschermingsmiddel, verpakt en ingeladen in de container. Op de afbeelding een vracht door Green Inter Trade Export Services.

leverde de VS vaak grote partijen laan- en fruitbomen aan China, dat zijn *boom*ing steden met groen wil aankleden, ook als zuurstofvoorzieners tegen de smog. Maar door de crisis kwam de VS zonder voorraad te zitten. De Amerikaanse economie is weer opgekrabbeld, maar de bomen die werden aangeplant toen het weer beter ging, groeien minder snel dan de economie. Dit zorgt, al is het wellicht maar tijdelijk, voor een explosief toe-

genomen Chinese vraag naar laan- en fruitbomen uit Nederland.'

Biemans beaamt deze uitleg. Hij heeft cijfers bijgehouden over de toegenomen vraag uit China: 'In 2016 hebben wij in vijf maanden tijd 275 containers fruitbomen en 250 duizend kilo luchtvracht naar China verscheept. Mijn schatting is dat er tot nu toe vanuit Nederland al 100 duizend

tot 150 duizend laanbomen en enkele miljoenen fruitbomen naar China zijn geëxporteerd, en dat in het seizoen 2015/2016 20 tot 25 procent van de Nederlandse fruitbomenexport naar China is gegaan. Naast de handel op China gaat ook de handel naar India en Kazachstan goed.' Hij concludeert: 'Al deze bomen moeten worden gespoeld. Boomkwekers hebben niet de faciliteit op hun eigen terrein om dit soort volumes aan bomen zelf te spoelen.'

Transport

Niet alleen hebben boomkwekers zelf niet de capaciteit om grote partijen voor de overzeese export te spoelen, ook het op transport zetten is niet voor iedereen appeltje-eitje. Biemans: 'Een goede kweker is niet per se een goede exporteur. Het is zonde als er onderweg kwaliteitsachteruitgang plaatsvindt, waardoor het zorgvuldige spoelen van de bomen wordt tenietgedaan en de kans bestaat op afkeuring bij aankomst. Het is belangrijk dat de bomen tijdens het transport in dezelfde conditie verkeren als toen ze de container in gingen. Het gevaar is dat de bomen onderweg uitdrogen of juist te vochtig worden. Een ander voorbeeld is de kwetsbaarheid van producten: een rode treurbeuk is op een luchtvracht net zo breekbaar als glas. Dat weten wij vanuit onze kennis als boomkweker. Daarom maken we de verpakkingen voor zee- en luchtvrachten zelf. Het verpakkingsmateriaal bestaat uit een soort oud papier dat van tevoren vocht kan opnemen en tijdens het transport langzaam vocht kan afgeven; of het gaat droog om het product heen en kan vervolgens vrijkomend vocht opnemen. In de verpakking doen we recorders die de luchtvochtigheid en temperatuur meten. Gecombineerd met het track & trace-systeem in de container kan men voortdurend nagaan hoe het met de vracht is gesteld en waar hij zich bevindt. Er komt heel wat bij kijken, maar dankzij deze zorg is er tot nu toe nog nooit een partij is afgekeurd die wij op transport hebben gezet.'

Warmerdam Spoelbedrijf verpakt de bomen na het spoelen.

Be social

Scan of ga naar:

www.Boom in Business.nl/artikel.asp?id=23-6703